

Z D R A V Á M Ě S T A , O B C E A R E G I O N Y Č R

ROZHOVOR

**Rozhovor s místostarostkou
Zdravého města Kroměříž
a političkou Projektu
Zdravé město (PZM)
a místní Agendy 21,
MUDr. Olgu Sehnalovou, MBA**

Bezpečná komunita má smysl

Zdravé město Kroměříž je tradičně aktivním účastníkem kampaně Dny bez úrazů a realizuje mj. i další programy prevence, jako je např. kampaň Na kolo jen s přílbou. Můžete nám říci, co je v tomto směru v Kroměříži nového?

V letošním roce bychom se chtěli ještě mnohem důrazněji zaměřit na problematiku úrazovosti v dopravě, kde vnímáme jako jeden z vážných problémů otázku viditelnosti všech účastníků silničního provozu, ale především těch nejzranitelnějších – cyklistů a chodců. Připravujeme kampaň s názvem „Vidět a být viděn“. Její podstatou by měla být masivní osvěta ve spolupráci se státní a městskou policií, školskými zařízeními a dalšími partnery, včetně médií. Budeme distribuovat zejména do škol balíčky reflexních materiálů s informacemi o správném chování na silnicích s důrazem na vlastní bezpečnost. Chceme oslovit všechny školní děti, ať již ve škole nebo přímo na silnici, kde budeme spolupracovat s policií. Dobré příklady odměníme a na ty špatné upozorníme. Navazujeme tak na osvědčený model kampaně „Na kolo jen s přílbou“, kterou chceme po pěti letech úspěšné spolupráce de facto kampaní Vidět a být viděn postupně nahradit. Pokračujeme rovněž v osvětlování přechodů pro chodce, letos by měly být takto osvětleny všechny přechody na průtahu městem, což je jakýsi vlastní příspěvek radnice k této problematice.

Kroměříž byla rovněž první Bezpečnou komunitou v ČR a získala za realizaci tohoto projektu řadu ocenění. Co v tomto směru chystáte do budoucna?

V rámci Dnů bez úrazů se sešel tzv. Velký tým Bezpečné komunity. Akcí jsme nazvali Fórum Bezpečné komunity. Zhodnotili jsme na něm dosavadní výsledky našeho úsilí, včetně nových statistických dat úrazovosti a trendů vývoje. Velký tým rozhodl mimo jiné o nové struktuře Plánu Bezpečné komunity, který se do budoucna bude členit na oblasti Děti, Produktivní věk a Seniori. V rámci každé skupiny jsou vytipovány hlavní rizikové faktory, které se snažíme cílenou intervencí eliminovat. Snížení úrazovosti je během na dlouhou trať a nelze očekávat viditelné výsledky ze dne na den. Projekt Bezpečná komunita má, bohužel, i své neúspěchy, ale nesmíme se nechat

v našem snažení odradit. V loňském roce jsme byli svědky vážného úrazu na hřišti, což pro nás byla další důrazná připomínka toho, že projekt Bezpečná komunita má smysl a musíme v něm pokračovat o to důsledněji i nadále.

TÉMA MĚSÍCE: „ÚRAZY“

Česká republika se řadí mezi státy s vysokou mírou úrazovosti. Dětské úrazy jsou v ČR nejčastější příčinou úmrtí u dětí a mladých dospělých a třetí nejčastější příčinou úmrtí v celé populaci. V roce 2004 zemřelo na českých silnicích na následky úrazu 101 dětí. I když celková úmrtnost na evropských silnicích klesá (v roce 1970 zemřelo na silnicích 15 členských zemí EU 77 831 lidí, zatímco v roce 2002 zhruba polovina – 38 604), ztráty na lidských životech jsou nemalé a těžko v jakékoliv míře přijatelné, u dětí to platí dvojnásob. Na druhé straně existuje řada iniciativ, které usilují o zvyšování podílu cyklistů a chodců na našich silnicích, zejména mezi nejmladší generací. Přitom jízda na kole po silnici patří mezi nerizikovější způsoby dopravy a podle některých výzkumů je pravděpodobnost vážného či smrtelného úrazu dítěte na cestě na kole téměř 20krát vyšší než pokud by cestovalo autem. Tento problematický vztah ještě umocňuje důležitost a oprávněnost nejrůznějších programů a kampaní, které zvyšují povědomí o tom, jak se na silnici správně chovat, ať už jste řidič, chodec nebo cyklista, a dávají zároveň možnost prakticky se připravit na situace, které mohou v reálném provozu nastat.

Zdravá města, obce a regiony se již tradičně zapojují do největší kampaně k úrazové prevenci v ČR – **Národní dny bez úrazů** – a rovněž realizují řadu dlouhodobých programů a kampaní, které mají za cíl snížit počet a závažnost úrazů dětí a mládeže. Valná hromada NSZM na svém posledním zasedání rovněž vyhlásila téma „**udržitelná a bezpečná doprava**“ jako nosné téma Zdravých měst, obcí a regionů pro roky 2006/7. Během července letošního roku vyzve předseda

Nejzranitelnějšími účastníky silničního provozu jsou cyklisté. I letošní národní kampaň Dny bez úrazů proto zaměřila svoji pozornost na nošení přileb, zejména u těch nejmenších.

NSZM Jiří Čunek všechny členy, aby se zapojili a uskutečnili konkrétní místní akce a kampaně a realizovali některá z navržených opatření. V tomto vydání Zpravodaje NSZM přinášíme střípky z právě končící kampaně Dny bez úrazů 2006, které se letos zúčastnilo 20 členů NSZM, a mnohé další informace k tématu úrazy a úrazová prevence. Více se dozvíte také na <http://www.dnybezurazu.cz>.

Letošní kampaň Dny bez úrazů ve znamení dětských úrazů v dopravě

Červnové Dny bez úrazů patří mezi nejvýznamnější kampaně Zdravých měst, obcí a regionů v České republice. V letošním roce převzala záštitu nad kampaní Česká kancelář Světové zdravotní organizace. Prodloužený termín 1.-11. června přinesl opět tradiční aktivity a menší kampaně, stejně jako nové přístupy k prevenci úrazů. Během 12 dní připravili členové NSZM stovky jednorázových akcí, ale prezentovaly také výsledky dlouhodobých programů, jako jsou Bezpečná cesta do školy či kampaň Na kolo jen s přílbou.

Do kampaně se letos zapojila tato Zdravá města a obce: **Boskovice, Brno, České Budějovice, Hodonín, Chrudim, Karviná, Kopřivnice, Kroměříž, Kuřim, Letovice, Litoměřice, Mladá Boleslav, Moravská Třebová, Orlová, Prostějov, Světlá nad Sázavou, Třebíč, Třeboň, Ústí nad Labem, Vsetín.**

TÉMA VE SVĚTĚ I DOMA

Červen - měsíc bez úrazů - zahájil odborný seminář

Prevence dopravních úrazů byla hlavním tématem semináře, který pořádalo Centrum dopravní prevence Ministerstva vnitra a Policie ČR při Muzeu Policie ČR dne 1. června v prostorách Muzea Policie ČR v Praze na Karlově.

Seminář představil různé pohledy na problematiku dětských úrazů a jejich prevenci. Účastníci akce, především z řad zástupců měst a obcí, institucí veřejného sektoru a odborné veřejnosti, se mohli dozvědět aktuální informace o **Národní strategii v prevenci dětských úrazů na léta 2006 – 16** a byli upozorněni nejen na další aktivity zainteresovaných ministerstev, odborných institucí a nevládních organizací, ale také na konkrétní osvědčené aktivity a kampaně zaměřené na oblast prevence úrazů. MUDr. Alena Šteflová z kanceláře **Světové zdravotní organizace (WHO)** v ČR připomněla problematiku úrazů v celosvětovém měřítku a úlohu WHO v této oblasti. Situaci v České republice pak objasnil Ing. Jaroslav Hořín z **Centra dopravního výzkumu (CDV)**. První část programu byla věnována strategickým prioritám v prevenci dětských úrazů a své příspěvky přednesli zástupci ministerstev zdravotnictví, vnitra a dopravy. Doc. MUDr. Veronika Benešová, CSc. z Centra úrazové prevence 2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy představila projekt **ALARM** a další národní a nadnárodní projekty zabývající se prevencí úrazů. Ve druhé části programu se přednášející zaměřili na **aktivity a kampaně v oblasti prevence úrazů na komunitní úrovni**. Ředitel **Národní sítě Zdravých měst ČR** Ing. Petr Švec seznámil účastníky semináře s průběhem **kampaně Dny bez úrazů** ve Zdravých městech, obcích a regionech. V další části se přítomní mohli seznámit s konkrétními probíhajícími kampaněmi a projekty jako jsou např. **Na kolo jen s přílbou, Bezpečná cesta do školy** či **Bezpečná komunita**. Celý program uzavřela tisková konference za účasti České televize.

2. lékařské fakulty Univerzity Karlovy představila projekt **ALARM** a další národní a nadnárodní projekty zabývající se prevencí úrazů. Ve druhé části programu se přednášející zaměřili na **aktivity a kampaně v oblasti prevence úrazů na komunitní úrovni**. Ředitel **Národní sítě Zdravých měst ČR** Ing. Petr Švec seznámil účastníky semináře s průběhem **kampaně Dny bez úrazů** ve Zdravých městech, obcích a regionech. V další části se přítomní mohli seznámit s konkrétními probíhajícími kampaněmi a projekty jako jsou např. **Na kolo jen s přílbou, Bezpečná cesta do školy** či **Bezpečná komunita**. Celý program uzavřela tisková konference za účasti České televize.

Bezpečnost v dopravě stále není v České republice vnímána jako priorita

Každoročně umírá na českých silnicích více než 1300 lidí, dalších téměř 6000 si odnáší trvalé následky. Celospolečenské ztráty v důsledku nehodovosti přesahují 49 miliard korun ročně. Proti vyspělým státům není v české společnosti stále bezpečnost silničního provozu vnímána jako priorita. Nápravu současného stavu lze docílit jedině koordinovaným přístupem v oblasti represe a prevence, při níž je nutná aktivní účast všech zainteresovaných subjektů, jak veřejné správy, podnikatelských subjektů v dopravě, nevládních organizací a občanských sdružení, tak i široké veřejnosti.

V roce 2002 se členské státy Evropské unie zavázaly, že do roku 2010 sníží počet usmrčených na silnicích o polovinu. Stejný cíl si klade i **Národní strategie bezpečnosti silničního provozu (NSBSP)** Ministerstva dopravy ČR (MD) vypracovaná meziresortní pracovní skupinou složenou ze zástupců státní správy. Obsahuje základní cíle (např. snížení rychlosti v obcích) a rovněž způsoby, jakými by měl být tento cíl naplněn. Mezi konkrétní nástroje realizace NSBSP patří např. kampaň „Bezpečná obec“ (viz níže) či aplikace vjezdových ostrůvků, zvýšení počtu měření rychlosti mobilními radary apod. Dosažení vytyčených cílů předpokládá také koordinaci všech opatření a zapojení širokého spektra subjektů, a to jak na národní, tak na regionální úrovni. Akční plán realizace NSBSP v roce 2006 uvádí jako jeden z **prioritních cílů zvýšit zapojení obcí a měst** do řešení bezpečnosti silničního provozu (více na: <http://www.mdcr.cz>). Ke zvýšení bezpečnosti na silnicích by měla rovněž přispět **Česká národní charta bezpečnosti silničního provozu**, kterou vyhlásil ústřední automobilklub ČR (více na: http://www.uamk.cz/charta_text.htm).

Rozhodnutím Vlády ČR vznikla 1. září 2004 **Nadace BESIP**, jejímž cílem je všestranné působení směřující ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu. Aktivity nadace jsou zaměřeny především na výchovu a vzdělávání a podporu výzkumu a vývoje v oblastech souvisejících s bezpečností silničního provozu. Nadace se podílí také na zavádění progresivních organizačních a technických poznatků do praxe (více na: <http://www.ibesip.cz/cs>).

V roce 1992 bylo zřízeno Ministerstvem dopravy **Centrum dopravního výzkumu**. CDV je státní příspěvkovou organizací a jedinou dopravní vědeckovýzkumnou organizací v působnosti resortu dopravy v ČR. Jeho základním účelem je výzkumná a vývojová činnost s celostátní kompetencí pro všechny obory dopravy a zajišťování servisních činností pro MD. Prostřednictvím svého informačního střediska pomáhá CDV rozšiřovat výsledky výzkumu i nejnovějších zahraničních poznatků mezi dopravní veřejnost. Jedním z projektů CDV je již zmiňovaný projekt **Bezpečná cesta do školy**, jehož hlavním cílem je naučit děti chovat se v dopravním prostředí bezpečně a tím výrazně snížit počet dopravních nehod. (více o CDV na: <http://www.cdv.cz>).

Jednou z mála nestátních institucí, které se úspěšně věnují tématu dopravy, je **Nadace Partnerství**. Její program **Doprava pro 21. století** prezentuje nejnovější poznatky o dopravě a přispívá tak k rozvoji veřejné osobní dopravy, cyklistiky a chůze, s výhledovým cílem nalezení rovnováhy mezi jednotlivými druhy dopravy. Hlavními tématy programu jsou doprava, zdraví a bezpečnost, doprava a národní ekonomika, doprava a místní rozvoj. Součástí projektu se stala i soutěž **Zklidňování dopravy ve městech a obcích ČR**, kterou Nadace Partnerství vyhláší ve spolupráci s MD a dalšími partnery. Soutěž usiluje především o zviditelnění kvalitních dopravních řešení realizovaných v ČR. Od roku 2002 se jí úspěšně zúčastnilo také několik Zdravých měst a obcí jako např. **České Budějovice, Brno, Vsetín** či **Chrudim**. Zástupcům místních samospráv má sloužit příručka **„Jak zklidnit dopravu v obcích“** z roku 2004. (více informací naleznete na: http://www.nadacepartnerstvi.cz/cestina/programy/doprava_21.php).

Otázky bezpečnosti a prevence úrazů jsou stále zásadnějšími tématy také pro EU a Světovou zdravotní organizaci (WHO), což potvrzuje mj. uspořádání **1. evropské konference k prevenci úrazů a podpoře bezpečnosti**, která se konala 25.-27. června 2006 ve Vídni pod záštitou WHO.

S bezpečností na silnicích úzce souvisí čím dál oblíbenější používání jízdního kola jako dopravního prostředku. Cyklistika, která je považována za jednu z tzv. udržitelných forem dopravy, má také svá negativa. Jedním z nich je nebezpečí střetu s automobilem při běžném provozu na silnici. Mezi iniciativy, které se snaží omezit toto riziko a vytvořit bezpečné podmínky pro jízdu na kole, patří např. soutěž **Zelené stezky** Evropské asociace **Greenways** (EGWA). Do projektu je v ČR aktivně zapojena a podporuje ho **Nadace Partnerství**. Jedním z významných úspěchů v rámci projektu Greenways je vybudování 430 km dlouhé **Zelené stezky „Praha - Vídeň: stezka kulturního a přírodního dědictví“**, propojující historická města, památné objekty a přírodní úkazy mezi Prahou a Vídní (více informací na: <http://www.prahawien.greenways.info>).

Významnou organizací realizující praktické projekty k podpoře chůze, cyklistiky a veřejné osobní dopravy v EU je britská **Sustrans**. Inspirující aktivitou pro ČR se stal jejich projekt **Safe routes to school** neboli **Bezpečná cesta do školy** (viz dále), jehož cílem je umožnit dětem chodit do školy pěšky či jezdit na kole, a to bezpečně. K naplnění tohoto cíle využívá řady výukových programů a praktických opatření.

Aktuálně - nová pravidla silničního provozu slibují více bezpečnosti na silnicích

Od 1. července tohoto roku platí novela Zákona o provozu na pozemních komunikacích. Kromě často zmiňovaného a obávaného bodového hodnocení přestupků přináší také nové prvky, které by měly zvýšit bezpečnost všech účastníků silničního provozu.

Řidiči, cyklisté i chodci mohou díky dodržování přísnějších pravidel zabránit mnoha nehodám a tudíž i úrazům. Větší bezpečnost přepravovaných dětí by měla zajistit změna, která nařizuje **používání dětských autosedaček na všech typech komunikací**. Doposud byly dětské autosedačky povinné pouze na dálnicích a rychlostních komunikacích. Zavádí se také **povinnost nosit přilbu pro všechny cyklisty mladší 18 let**, oproti předchozí novele zákona, kdy tato povinnost platila pro děti do 15ti let. Přilba může zachránit život či výrazně zmírnit následky úrazu, a proto se obecně doporučuje její používání všem cyklistům. Pro řidiče vzniká nově také **povinnost dát při předjíždění cyklisty znamení o změně směru jízdy**. Pokud totiž řidič znamení o změně směru jízdy nedá, řidič jedoucí za ním uvidí cyklistu až na poslední chvíli a může dojít ke kolizi. K celkové bezpečnosti na silnicích jistě přispěje i nová **povinnost řidičů svítit po celý rok**. Auta se zapnutými světly ostatní účastníci provozu dříve spatří, zvláště ve specifických světelných podmínkách, jaké vznikají třeba za letních podvečerů. Více informací o nových pravidlech silničního provozu a o nejdůležitějších změnách naleznete například na internetové adrese <http://www.novapraavidla.cz>.

Partneři NSZM

Národní síť Zdravých měst se v tématu úrazů a jejich prevence zapojuje do mnoha iniciativ a spolupracuje s celou řadou odborných partnerů. NSZM je zakládajícím členem **Pracovní skupiny WHO pro prevenci úrazů**, v rámci které spolupracuje s dalšími odbornými partnery již několik let. V letošním roce převzala tato Pracovní skupina záštitu nad kampaní **Dny bez úrazů**. Významným partnerem NSZM v oblasti zdraví je **Centrum úrazové prevence** fakultní nemocnice

Motol v Praze, které je garantem projektu **Bezpečná komunita WHO** a **Bezpečná škola**. NSZM dlouhodobě spolupracuje v oblasti dopravy také s **Centrem dopravního výzkumu MD** v Brně, které metodicky zastřešuje projekt **Bezpečná cesta do školy** a **Pásovec**. Další organizací Ministerstva dopravy, zabývající se bezpečností silničního provozu, je **BESIP**. Ten má mj. v gesci projekt „Bezpečná obec“. V letošním roce navázala NSZM nově spolupráci se společností **Czech radar a.s.**, jež se zabývá zejména měřením rychlosti v obcích, a stala se partnerem projektu „Bezpečné město“.

Další informace k odborným partnerům a programům naleznete na: <http://nszm.internet.cz/cb21/asp/ibrana.asp?id=11895>.

Odborná Sekce NSZM k prevenci úrazů tentokrát na jihu Čech

Pravidelné setkání odborníků se konalo v červnu ve Zdravém městě Třeboň. Během programu Sekce byly představeny projekty, které si kladou za cíl snížení počtu úrazů a jejich závažnosti.

Účastníci Sekce NSZM se sešli 20. června v kongresovém a kulturním centru Roháč ve Zdravém městě Třeboň. Program setkání tvořily

Co vše se může přihodit na silnici se děti dozvídají také praktickou výukou na dopravním hřišti. Ve Zdravém městě Třeboň připravují tyto aktivity také na Den dětí.

především prezentace na téma „**Prevence úrazů ve Zdravých městech**“. Místostarosta Třeboně a politik PZM a MA21 Jan Ouška v úvodu představil hostitelské město a Mgr. Radka Veselá připomněla aktivity Zdravých měst, obcí a regionů z pohledu celostátní asociace NSZM. O úrazovosti v Třeboni hovořili Prof. MUDr. Miloš Velemínský, CSc. a Mgr. Michala Lavičková, oba seznámili přítomné s výsledky statistického **sběru úrazových dat** v Třeboni za rok 2005. Z něho např. vyplývá, že nejrizikovější prostředí z hlediska úrazů představuje domácnost, škola a doprava; úrazy v dospělosti je třetí nejčastější příčinou úmrtí, v dětském věku dokonce vůbec nejčastější. Druhá část prezentace patřila projektu Světové zdravotní organizace s názvem **Bezpečná komunita**, ke kterému se mimo již tradiční Kroměříž, připojilo též Zdravé město Třeboň a Vsetín. Preventivní aktivity projektu jsou zaměřeny především na dopravu a zahrnují kampaně „Bezpečný cyklista“, „Pásovec“ či „Na kolo jen s přilbou“, ale také např. dětský den. Projekt Bezpečná komunita zahrnuje také aktivity zaměřené na **prevenci násilí a násilně vzniklých úrazů u dětí**. Tyto aktivity byly realizovány formou otevřené diskuze mezi dětmi o rizicích a možnostech efektivní nenásilné obrany. Konec prezentace patřil prevenci úrazů u seniorů, kterým k udržování mentální aktivity zabraňující úrazům pomáhá **Kurs procvičování paměti**. Na závěr setkání navštívili účastníci červnové Sekce NSZM dětské dopravní hřiště, které je v současnosti budováno a mělo by sloužit k dopravně preventivním akcím. Více informací naleznete na <http://www.nszm.cz/urazy>.

DOBRÁ PRAXE

Kampaň Dny bez úrazů ukázala dobrou praxi Zdravých měst v oblasti úrazové prevence

Význam dopravního značení, jak se správně a bezpečně chovat na silnici či jak dobře ošetřit zranění se mohli dozvědět účastníci Dnů bez úrazů 2006.

Během kampaně se návštěvníci akcí mohli zapojit do nejrůznějších dlouhodobých projektů i jednorázových aktivit. Ve Zdravém městě **Třeboň** se v rámci projektu „**Bezpečná komunita**“ uskutečnila dne 9. června úrazově preventivní akce u příležitosti Dne dětí. Děti měly možnost seznámit se s vybavením policejního vozu a prací strážníků, viděly také vybavení hasičského vozu a hasičskou techniku v akci. Ty z dětí, které přijely na kole, si mohly vyzkoušet technické vybavení zcela nového dopravního hřiště. Městští strážníci dohlíželi na děti a vysvětlovali jim zásady bezpečného pohybu

Jak se chovat správně na silnici si mohli vyzkoušet ti nejmenší na nově zbudovaném dopravním hřišti v Boskovicích.

v dopravním provozu a význam základního dopravního značení. Nové dopravní hřiště mají také ve Zdravém městě **Boskovice**. V prostorách MŠ v Lidické ulici jej slavnostně otevřela dne 31. května místostarostka Boskovic a politička PZM a MA21 Ing. Jaromíra Vítková. Během června zde proběhlo za účasti strážníků Městské policie Boskovice již několik dopravně osvětových akcí pro děti z mateřských a základních škol. Ve Zdravém městě **Kopřivnice** se uskutečnila v rámci kampaně Dny bez úrazů poslední část tématického celku pro děti s názvem „**Mámo, táto, přesvědč mě, že jezdíme bezpečně!**“. Soutěžního dne se zúčastnilo padesát dětí, které přivedly své rodiče a také prarodiče. S nimi společně absolvovali na šest disciplín, které

Že je nejen důležité vidět, ale také být viděn, vědí ve Zdravém městě Ústí nad Labem. Všechny mateřské školy jsou zde od nynějška vybaveny reflexními vestami.

byly zaměřeny na dopravní výchovu. Za splnění úkolu získávaly děti razítko do průkazu cyklisty.

Dům dětí a mládeže ve Zdravém městě **Letovice** pořádal pro děti závody koloběžek. Po ukončení závodu se děti mohly navíc zúčastnit hry na téma „**Jezdíme bezpečně**“. Základní škola Zachar ve Zdravém městě **Kroměříž** připravila pro své žáky dvoudenní **Olympiádu bezpečné jízdy**, které se zúčastnilo 530 dětí z 22 tříd. V Kroměříži proběhlo také oblastní kolo **Dopravní soutěže mladých cyklistů**. Soutěžní program pro děti byl připraven rovněž na prostranství před Městským úřadem Zdravého města **Orlová**. Děti navštěvovaly čtyři stanoviště, kde plnily soutěžní úkoly a odpovídaly na otázky týkající se dopravních značek a bezpečného provozu. Zdravé město **Litoměřice** již nyní připravuje program na úvod školního roku, věnovaný výhradně prvňáčkům s názvem **Bezpečná ulice**. Cílem akce je připomenout novým žákům a současně účastníkům silničního provozu zásady bezpečného pohybu na pozemních komunikacích, zejména pak při cestě do a ze školy, při hře na sídlišti či dětských hřištích.

Zdravé město **Světlá nad Sázavou** spolu s tamním odborem dopravy a školství ve spolupráci s Dopravním inspektorátem Okresního ředitelství policie ČR v Havlíčkově Brodě uspořádali 22. června preventivní dopravní akci **Světlá bez nehod 2006**. Hlavními aktéry byli žáci čtvrtých tříd ZŠ Lánecké, kteří se v průběhu celého školního roku věnovali bezpečnosti v dopravě. Zdravé město **Ústí nad Labem** v letošním roce vybavilo všechny mateřské školy v regionu reflexními bezpečnostními vestičkami, které dětem slavnostně předal dnes již bývalý primátor města Ústí nad Labem Mgr. Petr Gandalovič. Hlavní program kampaně Dny bez úrazů ve Zdravém městě **Vsetín** proběhl ve čtvrtek 8. června. Děti si mohly vyzkoušet, jak bezpečně se umí pohybovat ve městě. Na plnění úkolů dohlíželi i studenti Střední zdravotnické školy ve Vsetíně, kteří si připravili doprovodný program, při němž ukazovali v praxi **zásady poskytování první pomoci**.

Mladí zdravotníci se zapojili do kampaně Dny bez úrazů také ve Zdravém městě **Mladá Boleslav**. Ve spolupráci s Českým červeným křížem – OS Mladá Boleslav a Střední zdravotnickou školou Mladá Boleslav zde pořádali **Okresní soutěž hlídek Mladých zdravotníků Českého červeného kříže**. Ve Zdravém městě **Kuřim** uspořádal

Český červený kříž rychlokurz první pomoci pro občany, a také pro představitele samosprávy a zaměstnance městského úřadu. Zdravé město **Chrudim** připravilo akci s názvem **Společně proti úrazům**,

Mladí zdravotníci v Mladé Boleslavi navčívají ošetření zranění, ke kterým při volnočasových aktivitách dětí a mládeže dochází nejčastěji.

na které se mohli návštěvníci seznámit se základními pravidly bezpečného chování na silnicích v roli spolucestujícího, chodce či cyklisty. Zástupci vodní záchranné služby Českého červeného kříže připomněli, jak předcházet úrazům u vody či nebezpečí utonutí. Představili přítomným také **Dvanáctero bezpečného pobytu u vody**.

Součástí kampaně Dny bez úrazů ve Zdravých městech byly také osvětové akce přímo pro řidiče a cestující v motorových vozidlech. Hlavním lákadlem kampaně ve Zdravém městě **Hodonín** byla atrakce v podobě **Simulátoru nárazu**, který slouží k předvádění správné funkce bezpečnostních pásů, opěrek hlavy a dětských autosedaček. Návštěvníci si na simulátoru mohli vyzkoušet účinky nárazu při rychlosti 30 km/h. Zdravé město **Brno** připravilo mj. osvětový projekt pro budoucí maminky s názvem **Chraňte sebe a své dítě, vždy se připoutejte**. Projekt vznikl v Úrazové nemocnici v Brně a jeho hlavním cílem je zlepšit informovanost o důležitosti používání bezpečnostních pásů u těhotných žen. Především řidičům, ale i ostatním účastníkům silničního provozu byla určena série přednášek v aule Obchodně podnikatelské fakulty Slezské univerzity ve Zdravém městě **Karviná**. Jejich obsahem byly především informace o změnách ustanovení zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích v souvislosti se zavedením bodového systému hodnocení (více viz. výše).

Projekty „Bezpečná cesta do školy“ a „Na kolo jen s přilbou“ učí děti bezpečnému chování, kampaně „Pásovec“ pak apeluje na rodiče, aby používali pásy a autosedačky

Během kampaně Dny bez úrazů se ve Zdravých městech představily také dlouhodobé projekty, realizované současně ve více městech, obcích a regionech. Projekt Bezpečná cesta do školy mapuje nebezpečné úseky a překážky, které by dětem mohly komplikovat každodenní cestu do školy. Prevencí úrazů hlavy při jízdě na kole se věnuje projekt Na kolo jen s přilbou.

Akce pro děti k projektu **Bezpečná cesta do školy** proběhla v **Brně** na dětském dopravním hřišti a v parku Lužánky. Dětský parlament Brno se svými partnery uspořádal soutěž pro děti, jejímž cílem bylo zachytit výtvarnou technikou nebo slovem nebezpečné okolnosti, které mohou způsobit nehodu - např. kámen na cestě, neořezané větve stromů, nevhodně parkující automobily apod. Na tři sta prací

bylo vyhodnoceno 25. května 2006 na Dětském slyšení za účasti ministra dopravy ČR Milana Šimonovského. Ocenění soutěžící si pak slavnostně převzali zaslouženou odměnu u příležitosti kampaně Dny bez úrazů na akci **Lužánecká kolobrnda**.

Ve Zdravém městě **Hodonín** realizuje projekt Bezpečná cesta do školy místní Dětský parlament (DP) už od ledna 2006. Součástí prezentace projektu byla také anketa, kterou uskutečnili zástupci DP během kampaně Dny bez úrazů, aby zjistili názory hodonínských občanů na bezpečnost místních komunikací. Výsledkem jejich společného snažení bylo 186 vyplněných anket, které budou sloužit jako důležitý podklad pro jejich další práci v tomto projektu. Zdravé město **Třebíč** realizovalo projekt Bezpečná cesta do školy již v loňském roce. Jednotlivé fáze projektu a dosažené výsledky byly prezentovány zástupkyní trebíčského Studentského parlamentu během pracovního semináře **Cesty dětí do školy – udržitelný rozvoj a zdraví** dne 1.6.2006.

Už druhým rokem realizuje Zdravé město **České Budějovice** projekt **Na kolo jen s přilbou**. Osvěta probíhá během vyučování, ale také přímo v ulicích, kde zástupci městského úřadu společně s Městskou policií zastavují děti s přilbou a odměňují je drobnými dárky za to, že chrání svůj život a chovají se zodpovědně. V loňském roce bylo odměněno 142 cyklistů, 5 nejšťastnějších obdrželo dokonce hodnotný dárek v podobě nového jízdního kola.

Kontroly hlídek Policie ČR a Městské policie probíhaly letos v červnu v rámci kampaně Na kolo jen s přilbou také ve Zdravém městě **Chrudim**. V loňském roce bylo totiž prostřednictvím těchto kontrol zjištěno, že pouze 57 % dětí ve věku do 15 let používá při jízdě na kole cyklistické helmy. Akce bude probíhat ve školských zařízeních v Chrudimi ještě na počátku nového školního roku.

Aktivita spojené s projektem Na kolo jen s přilbou v široké míře provozuje Zdravé město **Prostějov**. Ve spolupráci s Městskou policií a prodejny cyklistických potřeb zde při kontrolách cyklistů v ulicích rozdávají kupóny se slevou na přilby do cykloprodejen, a také drobné motivační dárky. Také v Prostějově je hlavní odměnou pro odpovědné cyklisty nové jízdní kolo.

V rámci Dnů bez úrazů distribuovali členové Dětského zastupitelstva **Litoměřice** během května propagační materiály ke kampani Na kolo jen s přilbou a rozdávali kupony na slevu při nákupu přilbě

Fotografie snad ani nepotřebuje komentář.

v cykloprodejnách. Současně byla vyhlášena stejnojmenná výtvarná soutěž pro děti litoměřických základních a speciálních škol. Nejlepší práce byly odměněny a vystaveny na Dětském dopravním hřišti. V rámci letošní kampaně zavítal do Litoměřic také autor projektu Na kolo jen s přilbou MUDr. Martin Sedlák, který seznámil přítomné s jeho metodikou a s výsledky kampaně v Kroměříži i celostátním měřítku. Rovněž porovnal průběh a výsledky kampaně v Litoměřicích a Kroměříži, kde má projekt svůj původ.

Ve Zdravém městě **Kuřim** byla uspořádána na téma Na kolo jen s přilbou Výtvarná dílna. Skupinky dětí zastupující jednotlivé ročníky kuřimských základních škol vytvořily několik originálních billboardů,

kteří informují o změnách, týkajících se jízdy na kole, v silničním zákoně. I přesto, že jednou ze zásadních změn v novém „silničním“ zákoně je **povinnost** užívat cyklistickou helmu u **každé osoby mladší 18 let**, zůstává kampaň Na kolo jen s přílbou významným příspěvkem v oblasti prevence úrazů hlavy při jízdě na kole.

Celoevropská kampaň „Pásovec“ zaměřená na používání dětských autosedaček odstartovala v ČR v loňském roce a stala se jednou z neoblíbenějších kampaní v oblasti prevence úrazů. Idea použít pásovce v kampani na dětské zádržné systémy má původ v Nizozemí,

Proč je důležité používání autosedaček? Na to upozorňovala již od loňského roku populární kampaň Pásovec.

kde se tato postavička stala velmi populární. V ČR připravilo kampaň MD – BESIP spolu s Centrem dopravního výzkumu. Hlavním partnerem této kampaně se stala Národní síť Zdravých měst, u jejichž členů se figurky pásovce distribuovaly a kde probíhaly další osvětové akce. Pro svoji popularitu se řada měst zapojuje do této kampaně také v letošním roce a doprovází tak výše zmíněné oficiální kampaně Dnů bez úrazů 2006. Více informací také na <http://www.nszm.cz/pasovec>.

Zdravé město Třebíč zavádí další z indikátorů udržitelného rozvoje s názvem „Cesty dětí do školy a zpět“

Jako součást kampaně Dny bez úrazů proběhl v Třebíči pracovní seminář na téma Cesty dětí do školy – udržitelný rozvoj a zdraví, na kterém bylo přítomným prezentováno zavádění dalšího indikátoru udržitelného rozvoje ze sady ECI (Společné evropské indikátory), k nimž se město Třebíč přihlásilo již v roce 2005.

Účastníci semináře byli seznámeni s výsledky dotazníkového šetření, během kterého bylo odevzdáno, zpracováno a vyhodnoceno téměř 4000 dotazníků. Základním cílem bylo zjistit, jakým způsobem se děti přepravují do školy a zpět. Z dotazníkové akce vyplývá, že nejčastějším způsobem dopravy dětí do a ze školy v Třebíči je bez ohledu na počasí chození pěšky. Takto se dopravují v teplých měsících a za hezkého

počasí dvě třetiny žáků základních škol. Druhým nejčastějším způsobem dopravy je využití MHD, doprava autem pokrývá méně jak 10 % a kolo využívá něco málo přes 1 % dětí a mládeže. I přes nízký podíl cyklistů jsou výsledky velmi povzbudivé, neboť např. ve Velké Británii jsou dopravovány automobilem do školy přibližně 2/3 školáků. Výstupy ze semináře by měly být dále využity jako podklady pro vyjádření dalších ZŠ k této problematice a vytipování nejdůležitějších problémů v této oblasti.

Podrobné informace k programům kampaně ze Zdravých měst a obcí naleznete na <http://www.dnybezurazu.cz>.

Příklady dobré praxe z dalších oblastí naleznete v **Databázi příkladů dobré praxe** - <http://www.dobrapraxe.cz>.

ZDROJE A PROJEKTY

Zdroje

Nejvíce peněz čeká na žadatele v příštím programovacím období EU 2007 - 2013

V oblasti prevence úrazů je hlavním domácím zdrojem financí Ministerstvo zdravotnictví, konkrétně **Národní program podpory zdraví**. Program podporuje např. projekt Bezpečná komunita WHO (více informací na <http://www.mzcr.cz/index.php?kategorie=5>). Velmi široké spektrum financování je tradičně pro oblast dopravy. V tomto směru čekají největší příležitosti na žadatele v příštím roce v novém programovacím období EU 2007-2013, a to především v opatřeních **Regionálních operačních programů (ROP)**. **Ministerstvo životního prostředí** poskytuje neziskovým organizacím v rámci grantových programů dotace např. na Evropský týden mobility nebo Den bez aut. Další příležitosti lze najít v občasných grantových řízeních **Ministerstva dopravy**. Alokace určené na dopravu v rámci Operačního programu Infrastruktura v rámci dohazujícího programovacího období jsou již vesměs vyčerpány.

Projekty

Prostějov „Bezpečným městem“

Aktuální situaci týkající se jízdy nepřiměřenou rychlostí v obcích zjišťovala dopravně - bezpečnostní akce „Duben - měsíc bezpečných obcí“. Tato akce je součástí projektu **Bezpečná města, kterého se kromě Zdravého města Prostějov zúčastnilo dalších 26 měst a obcí v ČR a jehož partnerem je i Národní síť Zdravých měst**. Bezpečná města je projektem společnosti Czech Radar a.s. nabízejícím efektivní řešení dopravní bezpečnosti na lokálních komunikacích, je určen městům a obcím. Jeho principem je propojení měřících zařízení s moderním informačním systémem, dokumentujícím dopravní

přestupky. Výhodou je, že měřicí zařízení jsou instalována v terénu bez potřeby další složité obsluhy. Měštům a obcím je instalace měřících zařízení poskytována zdarma, poplatky za jejich provoz a údržbu jsou finančně kryty z příjmů za vybrané pokuty. Výsledky měření v Prostějově jsou alarmující. Z celkového počtu 798 vozidel, která radar minula, překročilo nejvyšší povolenou rychlost 50 km/h 369 řidičů, tedy bezmála polovina. Cílem akce bylo především poskytnout zástupcům měst a obcí statistické výsledky k danému tématu a umožnit jim vyzkoušet si techniku nabízenou projektem Bezpečná města v praxi (více informací na <http://www.bezpecnamesta.cz>).

Školáci se učili jak pomoci první pomoci

Součástí kampaně „Dny bez úrazů“ ve Zdravém městě Ústí nad Labem je také realizace osvětového a preventivního projektu s názvem „Umíme si pomoci s první pomocí?“. Projekt se zaměřuje na děti z mateřských a základních škol, oslovuje ale také středoškoláky.

Projekt, který realizují zdravotní záchranáři Střední zdravotnické školy a Vyšší zdravotnické školy v Palachově ulici v Ústí nad Labem, byl finančně podpořen ve 2. kole Dotačního programu PZM Ústí nad Labem pro rok 2006. Studenti oboru zdravotnický záchranář provádějí s dětmi **praktický nácvik první pomoci** včetně animačních pomůcek podle nejnovějších metod a postupů. Instruktaž je přizpůsobena věku účastníků a jejich schopnostem a je členěna do jednotlivých kategorií. Jako praktická ukázka fungování celého integrovaného záchranného systému byla např. provedena cvičná evakuace dětí i movitého majetku ze ZŠ speciální Pod Parkem. Záchranáři přitom předvedli ošetření simulovaných zranění. Součástí lekcí jsou také soutěže k tématu. Do konce letošního roku projde „školením“ podstatná část nejmladší ústecké generace.

K nejčastějším a nejzávažnějším úrazům patří ty způsobené při jízdě na kole. Včasná a správně podaná první pomoc může zachránit život.

TELEGRAFICKY

Střípky z měst

Chrudim

V rámci kampaně Dny bez úrazů proběhl ve Zdravém městě Chrudim seminář s názvem „**Úrazy dětí a jejich prevence**“. Seminář byl určen především pro mateřské, základní a speciální školy, zúčastnila se jej ale také řada odborných partnerů, např. Zdravotní ústav se sídlem v Pardubicích, Městská policie Chrudim či Zdravá střední zdravotnická škola. Účastníci semináře se mohli dozvědět informace o situaci v oblasti úrazovosti dětí v ČR, o možnostech předcházení úrazů dětí a programech pro MŠ a ZŠ z dané oblasti. Na závěr semináře každá ze zúčastněných organizací obdržela „**balíček pomůcek**“, které jsou určeny pro prevenci úrazů ve školských zařízeních.

NSZM

Na Krajském úřadě Jihomoravského kraje proběhnul dne 21.6.2006 úspěšný seminář **Projekty pro EU – jak na ně?** pod záštitou náměstka hejtmána Ing. Milana Venclika. Seminář otevřený zájemcům především z řad měst, obcí, mikroregionů a místních akčních skupin Jihomoravského kraje (JmK) se zaměřil na aktuální témata - získávání zdrojů EU, priority příštího programovacího období, připravenost subjektů pro čerpání financí a dosavadní zkušenosti, konzultační pomoc ze strany kraje. Více než 50 účastníkům byly mj. prezentovány zkušenosti Zdravých měst **Letovice, Kuřim a Hodonín**. Více informací včetně programu a prezentací ke stažení naleznete na <http://www.nszm.cz/seminarjmk>.

NSZM

V Praze se dne 15.6.2006 uskutečnil seminář NSZM pod názvem **Rozvoj venkova – spolupráce mikroregionů a místních akčních skupin**. Seminář byl zaměřen zejména na prezentaci ukázkových postupů v oblasti rozvoje venkova a úspěšné spolupráce jednotlivých partnerů. Rovněž byly představeny již realizované projekty na mikroregionální úrovni. Více o semináři naleznete na <http://www.nszm.cz/venkov>.

Kroměříž

Město Kroměříž jako jediné z ČR vybojovalo v letošním roce titul „**Město stromů**“ (od října 2006 do října 2007). Cílem tohoto projektu **Nadace Partnerství** je zvýšení zájmu veřejnosti o životní prostředí, mají být podporovány místní akce motivující širokou veřejnost k aktivnímu zapojení se do ochrany přírody, zkvalitňování životního prostředí a veřejného života vůbec – to vše se zaměřením na stromy a péči o ně. Jako vítěz soutěže obdrželo Zdravé město Kroměříž finanční prémii ve výši 50 tis. Kč.

Více informací naleznete na <http://www.stromzivota.cz>.

Kalendárium

Červenec – Během července 2006 proběhne výzva všem Zdravým městům k zapojení se do tématu „Udržitelná a bezpečná doprava“. Toto nosné téma odsouhlasila Valná hromada NSZM v květnu letošního roku a iniciovala tak dlouhodobý program Zdravých měst, obcí a regionů. Během let 2006-7 se mohou členové NSZM připojit k této výzvě realizací konkrétních místních akcí na podporu udržitelné dopravy a bezpečnosti, ať již formou kampaní a jiných osvětových akcí, nebo zavedením některého z trvalých opatření, jako je např. výstavba cyklostezky, osvětlení přechodů pro chodce apod.

11.-14.7. – V pořadí již pátá **Letní škola NSZM** proběhne ve Zdravém městě Litoměřice. Celkem čtyřdenní vzdělávací setkání koordinátorů a politiků z radnic Zdravých měst, obcí a regionů se tentokrát zaměří na způsoby, jak zapojit radnici do realizace PZM a MA21 a jak efektivně využít metodu Logického rámce v obci či městě. Více informací, včetně programu a registrace naleznete na: <http://www.nszm.cz/l5>.

Vážení čtenáři, vzhledem k nastávajícímu letnímu období obdržíte další vydání Zpravodaje NSZM na konci srpna 2006. Přejeme vám příjemné prožití vašich volných a prázdninových dní.

TÉMA PŘÍŠTÍHO MĚSÍCE

Tématem měsíce pro červenec a srpen bude „Zdravý venkov“

NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST ČR: TÉMA MĚSÍCE

Červenec, srpen 2006: Zdravý venkov

- aktivity zaměřené na **zkvalitnění života** na venkově; rozvoj služeb a podpora informovanosti, dopravní obslužnost

- **udržitelný cestovní ruch** např. cykloturistika, eko/agroturistika

- místní **tradice, kultura, řemesla, zdravý patriotismus**

- ekologické **zemědělství**, biopotraviny, péče o krajinu, místní produkce

AKCE:

11.-14.7.2006
Letní škola NSZM ČR
Litoměřice

DALŠÍ INFORMACE:

28.8.2006
Zpravodaj NSZM ČR
<http://www.nszm.cz>

KONTAKTY

NSZM ČR, Šrobárova 48, 100 42 Praha 10
T: +420 602 500 639 | E: info@nszm.cz | W: www.nszm.cz
Petr Švec, národní koordinátor Projektu Zdravé město WHO v ČR

(použité ilustrační fotografie pocházejí z archivů NSZM ČR a Zdravých měst, obcí a regionů ČR)

Materiál byl podpořen ze zdrojů Evropského sociálního fondu a Ministerstva životního prostředí ČR